

Хар кимнинг ўзига яраша кўркатурган нарсаси бўладир. «Иштонсизнинг чўпдан хадуги бор», дегандек, шу вақтда иштонлик инсон — хадуксиз одам эҳтимол йўқдир. Туркистон истастика идорасининг кейинги йикган хисобига караганда, иштонсизлар банаъжи (Банаъжи — беҳад, ниҳоятда.) кўпайиб-дирларки, биз уларни айнан куйида кўчирамыз:

Мустамлакачи — аччигланган чогида сирининг очилишидан кўрқадир.

Хар турлук идора мудирлари — сайлов якинлашса мансабдан тушиб колишдан кўрқадирлар.

Янги кўз очкан хисобсиз ўзбек шоирча ва шоирачалари — минг машаккат билан

азобланиб ёзган шеърларининг газеталарда босилмай қолишидан кўркадирлар. Тутантируксиз макола ёзишга ўрганган мухаррирлар — тўсундан тегиб колатурган танкид калтагидан кўркадирлар.

Бой ва совдагарлар — айникса буларнинг кўркунчлари поёнсиздир...

Чунончи: дўкон совдаси яқинлашса ижарани ошириб юборатурган яқанчилардан (Яқанчи — инспектор; порахўр.) кўркадирлар, кўлларига кўпроқ пул йигилиб колса, моллар ошиб, пул курсининг тушиб кетишидан кўркадирлар, кўлида анчайин коғоз кўтарган кишини кўрсалар «торговой налўғ» тушмогидан кўркадирлар, рўза ойи кириб закот бериш (Закот — шарият ҳукми бўйича пулдор, молдор мусулмоннинг ўз моли ва пулининг қирқдан бир улуши миқдорида рўза вақтида бева-бечораларга, камбағалларга берадиган хайр-садақаси.) эска тушса, моллар ҳисобини олишдан кўркадирлар... Хар холда бу дуркум халқ учун ер ҳам кўркунч, кўк ҳам кўркунч. Фақат коро ернинг остигина тинчдир! Камбағал дехкон ва ишчилар — кун сайин бозор баҳосининг бирга бир кўтарилишидан кўркадирлар. (Уша йиллари мамлакатда пул кадрсизланиб нарх-наво кўтарилиб кетган эди, муаллиф шундан киноя қиляпти.)

Ҳукумат идораларидаги битта-яримта порахўрлар — порахўрлик билан кураш бошлангандан бери ўзларининг сояларидан ҳам кўркадилар.

Кўкдаги булутлар — ёғмай деса худонинг буйругидан, ёғай деса ердаги махлукларнинг чиртинг-пиртингидан кўркадирлар.

Ўзбек хотунлари — эрларининг калтагидан, кизлари кўчага чикай деса оналарининг туртугидан кўркуб, пелар моховдан, моховлар пелдан, аживалар тараладан, таралалар аживадан; қисқаси катта-кичик, ясси-япаски, кингир-кийшиқ, узун-қиска ҳаммалари ҳам кўрқокдирлар...

Ман нима ва кимдан кўркаман?

Айникса маним ишим жуда ҳам қийин: ёзай десам, ошна-оғайни-нинг шўртумшуклигидан, ёзмай десам «Муштум» поччанинг жекири-гидан кўркаман.

Яна бундан бошқа кўркатурган икир-чикирларим:

— Эски шаҳар кўчаларидан юрсам бетимга лой сачрашидан кўркаман.

— Ёғмур ёккан кунларида Эски шаҳар расталарининг агнаб кетишидан, совдагарларнинг тўнгуз кўпишидан кўркаман.

Билим юртлири ёнидан, бошлангич мактаблар қаршисидан ўтуб колсам, истикболдаги алвир-шалвир ўзбек маданиятидан кўркаман!

Хархолда маним ҳам кўркунчларим ўзимга етарлик...

Ассалому ала маниттабаъл-худо (Тўғри йўлга эргашганларга салом бўлсин (Ҳадисдан)).

Жулқунбой,

«Муштум» — 1923 йил, 7-сон.